

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LI (45)
Štev. (Nº) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
1 de octubre - 1. oktobra 1992

„Če hočeš druge vneti, moraš sam goreti!“

Prof. Tine Vivod na obletnici Slomškovega doma

S kakšno ljubeznijo se verni Slovenci v zadnjem času spominjamo in oklepamo Antona Martina Slomška!

Doma se je po polstoletni zimi kulturnega molka o njem vršilo Slomškovo triletnje v mariborski škofiji. To je bilo v letih 1989-1992 v spomin na leto 1889, ko je Slomšek prenesel škofijo iz Št. Andraža v Maribor. Temu dejanju vsi Slovenci pripisujejo izjemno nacionalni pomen. Namen Slomškovega triletja je bila verska prenova v posamezniku, v družini, po župnijah in celi škofiji. Posebej pa so se vršile še naslednje prireditve:

Prvo slavje je bilo septembra 1989 ob obnovi mariborske stolnice.

Nato je Mohorjeva družba izdala Slomškova izbrana dela, da bi ponesla Slomškovo misel doma in po svetu.

Septembra 1990 so v Slomškovi rojstni župniji Ponikvi postavili Slomškov dom.

Februarja 1991 je bilo v Mariboru znanstveno zborovanje na temo: „130 let visokega šolstva v Mrriboru“ skupaj z ljubljansko in mariborsko univerzo.

Dolga je zgodovina o Slomškovem spomeniku. Večkrat je bilo delo prekinjeno že od leta 1865 zaradi notranjih in zunanjih političnih razmer. Od 19. septembra leta 1991 pa stoji Slomškov spomenik na Slomškovem trgu pred mariborsko stolnico.

Maja letos je bila v mariborskem muzeju Slomškova razstava. Ta razstava dokazuje, kaj je Slomšek storil, ko je izdal več kot 100 literarnih del najrazličnejše vrste.

Pri vseh svojih delih zaradi nebes ni zanemaril zemlje, kaj šele svojega naroda.

Preje sem omenil novi Slomškov dom v Ponikvi. Vemo, da imajo Slomškov dom rojaki v Bazovici pri Trstvu, v Belgiji, Franciji in Nemčiji, v Kanadi in Avstraliji.

Mi najbolj poznamo ta Slomškov dom. Toda Slomšek 130 let po svoji smrti spremlja tudi Slovence po svetu. Vsi ti domovi postavljajo Slomšku spomenik posebne vrste! Slomšek je odkril, zdravil in oživil naše korenine: Cerkev, narod in kulturo, na deblu istega poslanstva. Tako si mnogi pravilno razlagajo, da smo Slovenci le na ta način obstali in postali nekak zgodovinski čudež. Tako si lahko razlagamo tudi Slovenski čudež v Argentini.

Ko praznujemo 31. obletnico vašega doma, pridružujem svojim iskrenim čestitkam v imenu Zedinjene Slovenije tudi zahvalo vsem delavcem, ki so ta dom postavili, in prošnjo za nadaljnjo rast slovenstva, kulture in krščanstva vseh tukaj živečih rojakov in nas vseh.

Letos je Slomškov dom v Ramos Mejiji doletela izredna čast. Njen bivši predsednik Herman Zupan je postal v Buenos Airesu častni konzul Republike Slovenije. Vsi smo veseli njegovih tukajšnjih uspehov, mednarodnega priznanja na strokovnem področju, sedaj pa še te slovenske odlike. Bog vas živi, gospod Zupan!

Leta 1990 odgovarja mariborski škof dr. Kramberger na tole vprašanje: „Nam lahko ostaja Slomšek v današnjih zapletenih časih zgled in opomin?“ Odgovor: „Kakor je Slomšek spoznaval znamenja svojega časa, tudi nas obvezujejo znamenja našega časa,

da nanje odgovorimo. Obvezujejo nas na utrjevanje duhovnih, moralnih in kulturnih vrednot, iz katerih živimo kot člani Cerkve in slovenskega naroda.“

Poglejmo: povsod pišejo že več let: Nujno potrebna je etična in moralna prenova zaradi splošnega razvrednotenja: konzumizma, spolne revolucije, novih in že poznanih bolezni, otroškega kriminala, idiotizacije po televiziji ali poneumljanju ljudi.

Draga dekleta in fantje!

Dočakali ste, kar so Slovenci čakali več kot tisoč let! Spoštujte dela svojih prednikov! Spoštujte svoje starše! Kdor sebe ne spoštuje, tudi drugih ne spoštuje!

Naše prireditve imajo poleg drugega, tudi družabni značaj. Tu se srečajo znanci, tu se pletejo prijateljske vezi. Mnogokrat pa vodijo ta srečanja do novih slovenskih družin.

Imaš prijatelja? Potreba po prijateljstvu, ki ga čuti vsako človeško srce, ima nekaj večnostnega na sebi. Prijateljstvo vzgoji in razvije najlepše lastnosti značaja, posebno takrat, če zahteva žrtve. Oplemeniti nas, premaguje sebičnost, nas razodeva ljudem in nam samim v ogledalu resnice.

Imeti prijatelja je velik zaklad! S prijatelji se srečujemo predvsem v prostem času. Zato so tako važna vprašanja: kaj delaš v prostem času, kaj bereš, kaj gledaš, kako sodeluješ v slovenski družbi? Povej mi, kaj delaš v prostem času, in ti povem, kaj si!

V Sloveniji je mladina lahko brala: „Pustite diskoteke in kinodvorane, ustanovljajte izobraževalna društva! Zanimajte se za vse, učite se zgodovine in javnega nastopanja, da boste znali v vsakem primeru odgovarjati svojim sogovornikom...“

In tu pri nas: Prosimo starše, duhovnike in izobražence, da ostanete zvesti naši skupnosti, ki je z vašo pomočjo zgradila to, kar imamo!

Na mladino nalagati vse delo, ne da bi jo zadostno pripravili, je neodgovorno dejanje starejših in nas potem ne smejo presenečati posledice.

Slovenska mladina! Mi ostanemo s teboj! Ne bomo spregli do zadnjega in ti bomo na razpolago, saj si nadražje, kar imamo! Mladi ste. Klicani ste za življenje, k soncu, k svetlobi! Torej s pogumom naprej!

Slovenska skupnost se nahaja pred velikim izzivom. Slomšek nam bodi opomin in zgled!

Začetek preiskave proti Vinku Levstiku

Kot je znano, so pravosodni organi Vinku Levstiku ob prvem javnem obisku v Sloveniji izročili povabilo na sodno obravnavo, kjer naj bi razčistili obtožbe, po katerih naj bi bil Levstik vojni zločinec.

„Ob uvedbi preiskave l. 82/82 moj klient ni imel možnosti, da si poišče svojega odvetnika, ker so ga šteli za odstotno osebo oziroma osebo na begu, čeprav je bilo vsem organom oblasti znano, kje ima g. Levstik stalno prebivališče. Tudi v Rimu ga je obiskovalo veliko uradnih predstavnikov bivše države. Tako je bilo namerno urejeno, da bi se sodilo v njegovi odsotnosti. Zdi se, da je sodišče zdaj to spoznalo, zato so nam danes najprej vročili sklep o preiskavi, zoper katerega se imamo pravico pritožiti v roku treh dni. To bomo tudi storili, ker trdimo, da sklep ni zakonit,“ je povedal Levstikov odvetnik Starman in nadaljeval: „Zaslišanih je bilo približno sto prič, nismo pa imeli možnosti pregledati zaslišanja prič, ki bi bile na strani obsojenega.“ Po mnenju g. Starmana obsodbe niso realne, saj Levstiku očitajo trinajst dejanj, ki naj bi jih sto-

ril od junija 1944 do aprila 1945. V tem času pa je bil g. Levstik ranjen in operiran, kasneje pa je bil v šoli za oficirje, kar je tudi dokazljivo.

V izjavi, ki jo je Levstik dal posebej za Slovenca, je to tudi sam potrdil: „Po okrevanju sem bil do konca marca 1945 v oficirski šoli, kjer smo se izobraževali najboljši podoficirji. To je bila zelo stroga disciplina, lahko sem šel le v nedeljo k maši. V tem času naj bi zagrešil sedem dejanj. Kot sem že danes povedal, tudi pri drugih treh nisem sodeloval. Glede prič menim, da so bile pod pritiskom notranje uprave. Že takrat je bilo jasno, da so mnoge zadeve nezakonite. Kot je ena izmed prič tudi sama priznala, so jo prisilili pričati proti meni, sicer bi bila ob službo.“ Po besedah Vinka Levstika, ki se trenutno nahaja pri svoji mami, je to njegova prva zmaga: „Še do nedavnega sem se počutil kot vojni zločinec, zdaj sem le še osumljenec. Upam, da bo kmalu prišel dan, ko ne bom niti osumljen več.“

Slovenec, 16. septembra 1992

Slovenski ameriški svet ni gostitelj dr. Dimitrija Rupla

Slovenski ameriški svet je bil uradno povabljen, da bi bil sogostitelj dr. Dimitrija Rupla, zunanjega ministra Slovenije, v teku njegovega, za ta teden napovedanega obiska v Clevelandu. Na svoji seji pretekli torek, 22. septembra 1992 zvečer je Slovenski ameriški svet sklenil, da vabila iz naslednjih razlogov ne more sprejeti.

1. Ko je bil dr. Dimitrij Rupel jeseni 1989 kot gost-predavatelj na Cleveland State University, ga je več rojakov gostoljubno sprejelo v svoje domove. To gostoljubnost je dr. Dimitrij Rupel svojim gostiteljem povrnil jeseni 1990 z objavo sestavka „Emigranti“ v „Novi reviji“ v Ljubljani, v katerem večine od njih ni predstavil objektivno, kaj šele v lepi luči.

2. V teku svojega bivanja v Clevelandu jeseni 1989 je dr. Dimitrij Rupel med rojake posebno še med političnimi emigranti iskal podporo za Slovensko majniško deklaracijo 1989, poudarjal svojo nasprotovanje tedanji komunistični oblasti v Sloveniji in

prosil v začetku leta 1990 tudi za materialno podporo svoji Slovenski demokratični zvezi, ko je ta pri volitvah aprila 1990 nastopala v okviru Demosa. Slovenski ameriški svet se je njegovim pozivom in prošnjam odzval. Postopno se je dr. Dimitrij Rupel, ko je postal zunanji minister Slovenije, začel oddaljevati od predsednika vladne koalicije Demos prof. Lojzeta Peterleta in končno s podporo pri volitvah spomladi 1990 poraženih komunistov dosegel izglasovanje nezaupnice vladi prof. Lojzeta Peterleta. S svojim postopanjem se je dr. Dimitrij Rupel izneveril programu Demosa in izgubil zaupanje Slovenskega ameriškega sveta, ki je odločen podpirati v Sloveniji nadaljevanje naporov za uvedbo resnične demokratične, pravne države, za zmago resnice in pravice.

Slovenski ameriški svet
Mate Roesmann, predsednik
Anton Oblak, tajnik
Cleveland, 23. septembra 1992

Pošta in telefon v Sloveniji

Čeprav je bila Slovenija že junija letos sprejeta v svetovno unijo za telekomunikacije (ITU), konec prejšnjega meseca pa še v svetovno pošto zvezo, se do zdaj na področju komuniciranja s svetom s telefoni, telefaksi, pismi in telegrami ni še nič spremenilo. Karakteristični številki za telefoniranje iz tujine v Slovenijo (386) in iz Slovenije v tujino (99) sta za zdaj še nespreme-

njeni. Vendar bo, kot kaže, svetovna unija za telekomunikacije kmalu hkrati ugodila željam novih držav po spremembi karakterističnih številki za telefoniranje v te države in iz njih.

Poleg Slovenije namreč želijo spremeniti karakteristične telefonske številke tudi Hrvaška, Litva, Estonija, Latvija, vzhodni del Nemčije...

Sicer pa telefonski promet Slovenije s svetom poteka nemoteno. Le z republikami nekdanje Jugoslavije — izjemo Hrvaške — ni telefonskih zvez. V ZRJ (Jugoslavija) in Makedonijo pa je možno pošiljati telegrame in pisma. Pisemski in paketni promet s svetom gre zdaj po drugačnih poteh kot nekoč. Na letališče Brnik prihajajo pisemske in paketne pošiljke iz Frankfurta, kjer pretovarjajo pošiljke z Zahoda in v nasprotno smer, medtem ko v madžarskem mestu Lenti pretovarjajo pisma in pakete, ki jih iz Slovenije pošiljajo v Vzhodno Evropo, pisma za ZRJ in Makedonijo ter pošiljke, ki od tam prihajajo v Slovenijo.

Nove možnosti za slovensko državljanstvo

Kot je bilo že sporočeno, morejo po dopolnilnem zakonu z dne 1. 8. 1992 pridobiti slovensko državljanstvo osebe, ki so po poreklu slovenske narodnosti vsaj po enem od staršev, pa so bile izbrisane iz državljanstva ali državljanstva niso pridobile zaradi zgodovinskih okoliščin.

Tako zgodovinska okoliščina more biti napr. dejstvo, da je zahodno slovensko narodno ozemlje pripadalo med obema svetovnjima vojnoma tuji državi. Zato imajo pravico, da zaprosijo za slovensko državljanstvo primorski rojaki, ki so se pred 10.6.1940 izselili iz Slovenije in niso optirali za jugoslovansko oziroma slovensko državljanstvo.

Primorski izseljenci, ki so imeli na dan 10.6.1940 prebivališče na sedanjem ozemlju Republike Slovenije, so slovenski državljani in lahko zahtevajo, da se jim državljanstvo samo ugotovi.

Za izseljence iz cone B bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja velja poseben režim.

Druga zgodovinska okoliščina, ki se more uveljaviti, je dejstvo, da je večina povojnih izseljencev imela jugoslovanska diplomatsko-konzularna predstavništva

za tuja in neprijateljska oblastva, zato pri njih niso prijavljali rojstev svojih otrok. Otroci iz mešanih zakonov tako niso priznani za slovenske državljane in se po 23. letu starosti ne morejo več priglasiti za državljanstvo po rodu. Novi zakon daje možnost, da se jim podeli slovensko državljanstvo brez pogojev, ki se zahtevajo za redno naturalizacijo.

Otroci iz mešanih zakonov, v katerih je eden od staršev slovenski državljani, so lahko do 18. leta priglašeni oziroma se lahko do 23. leta sami priglasijo za državljanstvo Republike Slovenije.

Pojasnila in navodila daje predstavnik Republike Slovenije v Slovenski hiši, Ramón L. Falcón 4158, Capital, in sicer vsak ponedeljek in vsako sredo od 10.30 do 12 ure. Od 15. oktobra dalje pa bodo uradne ure ob četrtkih namesto ob sobotah, tako da bodo prihodnji dnevi pri predstavnštvu 5. in 7. oktobra, nato pa v četrtek 15. in potem vsak ponedeljek in vsak četrtek, razen praznikov.

Božidar Fink
pooblaščen predstavnik RS
v Argentini

Buenos Aires, 28. 9. 1992

Franc Golja, predsednik Liberalne stranke

Vitomir Gros, predsedniški kandidat za Republiko Slovenijo 1992

vabita vse Slovence v Argentini, naj se pridružijo Liberalni stranki in pod geslom „Za pošteno demokracijo“ sodelujejo kot pravi liberalci, ki vedno in zares:

- Uveljavljamo zasebno lastnino kot pogoj in jamstvo gospodarske samostojnosti človeka.
- Vzpodbujamo človekovo ustvarjalnost v njegovo in skupno korist.
- Skrbimo za človekovo dostojanstvo in svobodo.
- Spoštujemo zvestobo, odgovornost in pravičnost.
- Tujcem zemlje ne prodajamo.
- Parlamentarno demokracijo dosledno branimo.

Prešernova 3; 61000 Ljubljana; RS - Tel. (38-61) 212-614 - Faks: (38-61) 158-317

Za informacije v Argentini lahko kličete na telefaks 293-1027 v sobotah in nedeljah od 9. do 22. ure.

Stane Malovrh

Posvetitvi kapele na Kredarici je prisostvovalo okrog 5.000 ljudi. Foto: Delo.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

„Gesla se med nami hitreje postarajo kot pa kruh“, je zatrdil pred leti nek znan argentinski sociolog. In to drži tudi za razne fraze in politične načrte, ki jih vlade rade opevajo v javnosti. Pa naj gre za civilne vlade ali pa za vojaške, to je stara bolezen tukajšnjih režimov.

KDO ZA DIALOG?

Te ideje nam prihajajo na misel, ko gledamo na sklep radikalne stranke, da prekine (pretrga, je tukajšnji izraz) dialog s peronistično vlado. Menem se je prezirljivo izrazil, da „kdor odide, ne da bi ga spodili, se vrne, ne da bi ga klicali“. To je jasen namig, da se bodo radikali hitro vrnili, ker jih vlada ne potrebuje in bi oddaljeni več izgubili kot pa soudeleženi v vladnem dialogu. Vendar ni vse tako, kot si predsednik zamišlja.

A pogledjmo stvar v nekem redu. Najprej zgodovinska opazka: Radikalom se je dogajalo isto kot peronistom. Dokler so imeli sami vsaj relativno večino v parlamentu ali pa so z nekaterimi zavezniki nemoteno potrjevali zakone, so naduto gledali na opozicijo in je bil dialog zanje le potreba, da jim opozicija kima in na vse pritrjuje. Ko so prešli v opozicijo, so zavzeli, po prehodni dobi, isto stališče kot prej peronizem: če so le mogli in če le morejo, s svojo odsotnostjo bojkotirajo zakone, ki jih vlada najbolj želi ali potrebuje.

Obe večinski stranki torej ne razumeta dialog kot iskanje skupnega stališča, s katerim bi zagotavljali narodov blagor, marveč le besedni boj, v katerem se branijo lastni interesi ali lastni programi in močnejši noče popustiti šibkejšemu. Le potrebe enih in drugih so včasih različne, kajti peronizem ima zadovoljivo večino v senatu in težak položaj v poslanski zbornici, obratno kot se je v začetku dogajalo z radikalizmom.

Potem pa je treba kritično gledati tudi na predsednikovo samozavest. Prav zadnje čase prihaja do izraza, da ima peronizem vedno večje težave v poslanski zbornici. Zakon o vzgoji in zlasti zakon o privatizaciji državne petrolejske družbe YPF sta jasno pokazala, kako šibka je vladna večina. Privatizacija je dvakrat spodletela in šele tretjič je, pretekli četrtek, uspelo izglasovati ga, potem ko so v kongres iz bolnišnice pripeljali življenjsko potrebnega poslanca (samo z njim so uspeli doseči quorum). In seveda potem ko je vlada podala razne obljube sindikalnim predstavnikom v kongresu, ki so prisostvovali celo proti volji CGT. Cena podkupovanja seveda še ni jasno razvidna. In rezultat bo povročil novo krizo v osrčju sindikalizma, ki trenutno ne živi v najlepšem razmerju z vlado.

Pred vrati pa so že nekateri težji podvigi, za katere bo vlada znova potrebovala vse svoje sile ali pa soglasje radikalizma. In v tej zvezi je na prvem mestu neizpolnjena želja o ustavnih reformi, s to naknadno težavo, da za ta korak ni potrebna le samo enostavna večina, marveč dve tretjini glasov zbranega kongresa. Tega pa brez radikalizma ni mogoče doseči. Vlada bo torej tista, ki bo morala znova vzpostaviti dialog, če hoče doseči svoje cilje.

RAČUN BREZ KRČMARJA

V tej zvezi pa omenimo na novost, ki so jo opazovalci zasledili zadnje dni. V vladnih krogih se baje bistre glave že nekaj časa bavijo z idejo o spremembi volilnega zakona. To je normalen zakon, ki nima nič opraviti z ustavo in ki ga lahko potrdi z

enostavno večino, kot vse dosedanje. A narava tega zakona je svojevrstna. Spremeniti namreč nameravajo volilni sistem ter ga preleviti iz sedanjega proporcionalnega (volijo se liste kandidatov za poslance) za sistem po okrajih, kjer bi za vsak okraj volili le po enega poslanca, kot je to v veljavi v Angliji ali v ZDA. In čeprav bi peronizem izgubil domala vsako možnost v prestolnici in v nekaterih provincah (Córdoba, Río Negro, ...), bi si zagotovil absolutno večino v ostalih, zlasti v provinci Buenos Aires in tako že prihodnje leto na poslanskih volitvah dosegel dvotretjinsko večino v parlamentu.

To pa je račun brez krčmarja. Kaj malo verjetno je, da bi katerikoli druga stranka podprla tak osnutek, ker bi to dejansko pomenilo smrt za njeno parlamentarno zastopstvo. Razen peronistov in radikalov in morda kake močne provincijske stranke, nobena druga (ne levica, ne desnica, ne liberalci) še zdaleč ne bi imeli izgleda za kak sedež v parlamentu. In peronizem brez zaveznikov (zlasti liberalcev in provincijskih strank) dandanes ne more zbrati quoruma. Verjetno je zato „podpredsednik“ države, predsednikov brat Eduardo Menem izjavil, da „zaenkrat“ vlada nima namena spremeniti volilnega zakona. Kaj pa v bodočnosti? O tem se ne govori. Mi pa se spominjamo tiste basni, v kateri lisica trdi, da je grozdje zeleno...

A vrnimo se v kongres, kjer je vladi, kot smo omenili, uspelo potrditi zakon o privatizaciji YPF. Mnogi so se oddahnili, ker si od te privatizacije vlada obeta lepe denarce. Ocenitev podjetja se suče okoli osem tisoč milijonov dolarjev. Prav v tem je spor z radikali, ki trdijo, da računi sploh niso bili resno izvedeni, ker vrednost podjetja dosega kar 12.000 milijonov dolarjev. Prodaja se bo seveda izvedla po vladnih načrtih in postopoma. Od tega denarja bo del šel za upokojece, katerim bo (nekoliko) olajšan težak položaj. Seveda, če bo vse šlo po vladnih obljubah. Kajti ne bi bilo prvič, da se denar naslovi na druge prejemnike, ne primer zunanje banke, katerim je država pokoren dolžnik. K temu omenimo le še, da je v zadnjih 40 dneh kar 11 upokojecev storilo samomor zaradi neznosnega denarnega položaja.

A vrnimo se na začetek. Zakaj se je pravzaprav pretrgal dialog med vlado in radikali? Vsa zadeva se suče okoli izvolitve novih senatorjev za provinco Jujuy. Tam so radikali z nekaterimi upornimi peronisti izvolili enega radikala in enega peronista (ne menemista). Vlada je trdila, da izvolitev ni bila legalna. Vodstvo peronizma je prepričalo uporne člane, da so se še enkrat zbrali, to pot skupno z menemisti in potrdili nova dva senatorja. Pravzaprav enega, menemista. Drugi je bil kar dvakrat izvoljen. Ta dvojna neloyalnost uporne peronistične skupine in pa dejstvo, da so radikali ostali brez senatorja za severno provinco, je zanetila ogenj v strehi. Vprašanje je, koliko časa bo gorelo. In kam bo politično skupnost pripeljalo to podtalno igranje z ljudsko voljo. Sploh resni politični opazovalci menijo, da bi se morala vsa predstavniška mesta voliti direktno (kot senator v prestolnici, npr.) in še to z drugim krogom (ballotage), da se tako preprečijo klavrní prizori korupcije in medsebojnega političnega izdajstva.

Vsi ti dogodki vodijo v rastočo neprijetnost političnih kadrov. Narod se vedno bolj pogosto ozira in išče novih obrazov, novih mož, ki jih politično vrvenje še ni izpridilo. A teh primanjkuje. Malo, preveč malo jih je na obzorju.

RAST XXI NA TRIGLAVU

V zadnjih dveh tednih našega potovanja smo se pripravljali na obisk najvišjega vrha na Slovenskem.

V hudi poletni vročini nas je čakal Triglav. Naj bi ta dogodek nadaljeval lepo navado prejšnjih RASTI, ko so hodile in preživele bogate skušnje v bariloških gorah. Tudi RAST XXI se je pripravljala na zahtevno preizkušnjo.

NA ŠTAJERSKEM

Med tem smo pa obiskovali razne kraje v Sloveniji in v zamejstvu. V spremstvu dr. Tineta Velikonje in župnika Janeza Riharja smo obiskali Celje, Teharje, cerkev Sv. Ane in imeli mašo na Hrastniku (tam so tudi bili zmetani v brezna in pobiti naši domobraneci). Kot preživeli domobranec nam je dr. Velikonja živo razlagal, kako so se tam razvijali tragični dogodki pred sedeminštridesetimi leti. Ogleдали smo si tudi Ptuj, Ptujsko goro in zvečer prispeli v Maribor. Tam nas je vljudno sprejel stolni župnik dr. Stanko Lipovšek. On nam je predstavil novi spomenik škofa A. M. Slomska, ki od lanskega leta stoji pred mariborsko stolnico.

Naslednje jutro, v torek, 11. avgusta, po koncelebrirani maši in ob zvokih mogočnih orgel nas je sprejel mariborski škof dr. Franc Kramberger. Uradno nas je pozdravil podpredsednik izvršnega sveta mariborskega mesta pisatelj Tone Partljič. Sprejemu je sledila skupina časnikarjev in celo TV. Po tem obisku nas je Smiljon Pušenjak spremljal do razstavne palače, kjer je začasni muzej velikega Slovenca in škofa A. M. Slomska.

NA PRIMORSKEM

Lepi spomini se nam vračajo na Logarsko dolino, na slap Rinka, na Veliko planino in Kamnik, naslednji dan pa skozi Rakov Škocjan v Postojnsko jamo. Tam smo občudovali, kako je tudi tako globoko pod zemljo slovenska dežela res prečudovita. Tudi Predjamski grad nas je popeljal nekaj stoletij nazaj in smo prav živo sledili razlagi vodnice. Ta ni mogla verjeti, da ima pred seboj študente, rojene tako daleč od Slovenije, in da jo vendar jasno razumejo.

Od tam smo se odpeljali v Gorico, kjer nas je sprejel predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Damijan Paulin. Tam smo se srečali z mladinskimi organizacijami Izvir, skavti in maturanti.

V četrtek, 13. avgusta smo se končno pripeljali na obljubljeno Jadransko morje. Kako ne bo drugače, če pa je že več dni vročina krožila med 33 in 37 stopinj. Kljub temu smo nadaljevali program in imeli prijazne sprejeme pri županu v Izoli, s koprskim škofom dr. Metodom Pirihom in z urednikom Ognjišča dr. Francetom Boletom. Po lepem pozdravu smo si ogledali koprsko stolnico in mesto. Popoldan pa zopet v morje... 37°!

Na veliki šmaren smo pa sodelovali kot ubrani pevski zbor pri blagoslovitvi novega spomenika „Belega križa“ pri vhodu v mesto Portorož. Povabil nas je oče Franc, ki nas je gostil vse obmorske dneve v lepem župnišču v Portorožu. Križ je pa blagoslovil pomožni škof dr. Janez Jenko. Bil je nepozabni večer za Rast XXI, ko so zvedeli navzoči, da prihajamo iz Argentine in da tako lepo pojemo Kraljevo znamenje križ stoji, Marija skozi življenje in potem Slovenija v svetu, Slovenska smo mladina in druge pesmi.

V vročem nedeljskem dopoldnevu smo se odpeljali v Trst, kjer nas je čakal dr. Tomaž Simčič in nam prijazno razkazoval grad, stolnico in mesto.

Popoldan smo imeli srečanje s Slovenci

na zgodovinskem Repentabru. Tam smo v cerkvi recitali Župančičevo Dumo in zapeli več pesmi. Ploskanje in odobravanje nas je znova dvignilo, tako da smo kljub hudi vročini in utrujenosti imeli voljo za neprogramiran nastop. Ta se je vršil pri nekem slovenskem župniku blizu Trsta, ki je pri večerni tomboli zbiral fonde za pomoč vojnim beguncem. Tudi tukaj so nas pohvalili in bogato pogostili.

SPET V LJUBLJANI

Naslednji dan, v ponedeljek, 17. avgusta, smo si ogledali konjušnico v Lipici in se opoldne vrnili v Ljubljano. Tam nas je že čakal sprejem predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Lep in pomemben sprejem dr. Franceta Bernika in njegovega tajnika Matija Drovenika, katera sta nam povedala, da je ta ustanova tudi odprta za nas.

Na posebno povabilo gospe Majde Capudrove so nam odprli Narodno galerijo in razkazali bogastvo slovenske umetnosti. Žal smo bili utrujeni in v taki vročini nismo dojeli veličine te razstave. Isti dan popoldne smo pa imeli še tri srečanja: z mladino krščanskimi demokrati, s študentsko organizacijo za univerzo v Ljubljani in končno na Teološki fakulteti z organizacijami, namenjenimi mladini. Tam smo se predstavili, kdo smo, razložili, zakaj živimo tako daleč, zakaj obiskujemo Slovenijo in kako smo ohranili materin jezik. Pri takih srečanjih se šele začuti ponos na to, kar smo, da se zavedemo važnosti dela naših staršev, vzgojiteljev v osnovnih šolah, na srednješolskem tečaju, pevovodij, predavateljev in drugih idealistov naše skupnosti v Argentini.

Ko smo se najbolj vživeli v družabni večer, je naš voditelj Franci opozoril na uro in dal navodilo: „Pojdimo spat, jutri ob šestih zjutraj se moramo dobiti na Kongresnem trgu in moramo biti spočiti. Prinesite nahrbtnike in trenerke. Gremo na Triglav!“

NA TRIGLAVU

Torek, 18. avgusta. Rast XXI je bila pripravljena. Na Kongresnem trgu smo se seznanili z vodnikom naše avanture Imrekom Jerebicem in njegovimi pomočniki. Med drugimi so nas tudi spremljali prijatelji iz Argentine Franci Cukjati, Emil Urbanič, prof. Pavlinka in Boštjan Kocmur, Zalka Arnšek in časnikar Zvone Žigon. Šli so z nami tudi trije absolventi ljubljanske univerze, ki nameravajo priti v Buenos Aires prihodnji mesec na študijsko potovanje.

Odpeljali smo se z avtobusom proti Gorenjski, kjer smo se najprej priporočili Brezjanski Mariji za varstvo, pomoč in lepo vreme. Ob devetih smo prispeli na Pokljuko in v organizirani vrsti začeli hojo po lepem gozdčku. Gozd, pašniki, planinska kočica, krave in koze, kamen in sonce; vse je bilo sanjavo, romantično in lepo; samo škoda, da je šla pot vedno navzgor!

Žeja, glavoboli, težki nahrbtniki... nič zato, šli smo naprej, saj je vsak šel prostovoljno na pot.

Po prvi uri hoje smo počivali ob visokih belih stenah, katere je sonce že močno obdaril. Tam je Franci vzel trobento iz nahrbtnika in gore so zaslišal melodijo „Slovenija, od kod lepote tvoje“. Šli smo naprej, in okrog poldneva prispeli do Vodnikove kočice. Tam smo se okrepčali in po kratkem počitku odšli proti Kredarici, na katero smo prišli okrog petih popoldne.

Ta kočica, 350 metrov pod triglavskim vrhom, se nam je zdela ogromna, četudi je

bila tisti dan in naslednji desetkrat premajhna. Zavedali smo se, da smo prišli v zgodovinskem trenutku, kajti naslednje jutro je bila napovedana blagoslovitev na novo zgrajene kapelice „Marije Snežne“.

Stara kapelico so partizani razstrelili ob koncu druge vojne. Kapelica je zelo majhna, še nedokončana in stoji kakih 40 metrov od Kredarske kočice. Še isti večer je bila koncelebrirana sveta maša, pri kateri so spontano peli člani raznih zborov ob spremljavi nam znanih Kolednikov.

Citre so krasno nadomeščale orgle.

Po maši so se pa pevci, citre in trobenta oglasili in zapeli domače pesmi, obenem pa se borili proti vetru, ki je čedalje bolj pihal in mrazil.

Ob desetih zvečer smo se spravili k počitku v bivak, ki je bil nam namenjen po dobroti gospoda Imreta. Veliko ljudi je moralo spati na mizah, klopeh, stopnicah, ob skalah in sploh, kjer se je dalo. Gorskih romarjev je bilo vedno več.

Ob pol petih zjutraj nas zbudijo in dajo navodilo: „Sončni vzhod moramo videti na vrhu Triglava.“ V mrzlem, vetrovnem in s polno luno razsvetljenem jutru se je znova vila vrsta gornikov proti vrhu. Zdaj smo imeli še novega vodnika, triglavskega župnika gospoda Urbanijo, ki nam je dajal počasen in siguren ritem hoje. Morali smo biti previdni in gledati na vsak korak, paziti, kam se naj primejo roke in upoštevati najbolj ponavljan nasvet: „Vedno se moraš opreti na tri točke, predno ukreneš novi premik.“

Ni bilo slišati šal ne glasnih razgovorov. Gledali smo, kaj dela tisti, ki je pred nami. Fantje so pomagali dekletom in tudi oni so se čutili prizadete, ko smo brali napise na spominskih ploščah o mnogih žrtvah planincev (v glavnem zadetih od strel).

PRIŠLI SMO NA VRH

Ob pol šestih, že na malem vrhu Triglava, nas je gospod Urbanija opozoril, naj se ozremo na vzhod, in oči niso mogle verjeti temu, kar so videle. Temno rožna barva neba se svetli... ognjena rdeča črta se spreminja v polkrog in v trenutkih v lep goreči krog. Triglav se je prižgal in naša Rast XXI je bila na njem. Nekdo je rekel, da „se skoraj tako lepo vidi kot kakšne kulise Toneta Oblaka na buenosaireskih odrih“!

Še dvajset minut hoje po grebenu in smo prišli na vrh — ja, na vrh Triglava!

Bilo nas je že nekaj ljudi in med njimi nas je že čakal profesor Lojze Peterle — Oj Triglav, moj dom... in Mladinska himna, to

sta bili pesmi, ki smo jih zapeli pred Aljaževem stolpom, kjer nas je prevzelo veliko navdušenje. Potem nas je profesor Peterle pozdravil in nam razložil pomen obvezne krstitev za vsakega, ki je prvič na vrhu.

Z vrvjo, ki je imela tri vozle, nas je trikrat udaril po zadnji plati. Prvi vozil in udarec obnovi zvestobo do Boga, drugi zvestobo do domovine in tretji do planinskih zakonov. Ob takem botru so se dali krstiti še drugi planinci, četudi so bili verjetno že večkrat tam gori.

Bil je prekrasen in jasen dan, tako da je razgled segal prav do morja. Še predno smo se vrnili na Kredarico, smo pustili svoj pečat v spominski knjigi ob Aljaževem stolpu. Okrog desetih smo se vrnili na Kredarico. Tam se je že zbirala množica planincev; časopis Slovenec je poročal, da nas je bilo okrog pet tisoč kljub delovniku in hudi vročini. Pripravljali se je veliki praznik za slovenske planince in vsak, ki je kdaj šel na Triglav, je hotel biti takrat navzoč. Ob enajstih se je začela koncelebrirana maša, katero je daroval ljubljanski metropolit nadškof dr. Alojzij Suštar. Bilo je prisotnih čez petdeset duhovnikov. Mnoge narodne noše so krasile to enkratno sliko. Med njimi je bila pevška skupina Kolednikov, ki je vodila petje in potegnila vse ljudstvo za seboj.

Po blagoslovitvi zvonov je začelo pritrkovati in odmevati od sosednjih sten. Nismo mogli verjeti, da smo deležni tega bogatega doživetja na Triglavu. Še lepše pa je bilo, ko nas je med pridigo škof posebno pozdravil in dal vedeti ljudstvu, da smo navzoči. Močan aplavz nam je dokazal, da nas je po enem mesecu bivanja v Sloveniji že morda mnogo slovenskega naroda dobro poznalo.

Po končani maši smo se odpravili nazaj v dolino, na Pokljuko. Povratek je bil težak, predvsem ker je toliko ljudi naenkrat slo dol. Z vrha se jih je videlo kot mravlje, ki hodijo v vrsti. Presenetilo pa nas je, da je z nami šel prof. Peterle in se držal naše družbe, tudi ko so ga drugi vabili k njim. On je bi naš.

Proti koncu poti nas je zapeljal do neke pastirske kočice in nas povabil na kislom mleko. Še na poti v Ljubljano smo se ustavili pri neki blejski gostilni in se z gospodom Peterletom malo okrepčali in pokramljali.

Kljub utrujenosti, vročini, žuljem, razbolelim nogam in še drugim nevšečnostim je bilo vse, kar smo doživeli, enkratno ali po domače „super“ ali „full“.

Naslednji dan smo pa imeli zaključno in zahvalno sv. mašo na Fužinah v župniji Janeza Riharja. Hvaležni smo bili Bogu, Mariji in angelu varuhu, da so nam bili stalno ob strani.

RAST XXI.

Rast XXI, spremljevalci ter prof. Lojze Peterle na Triglavu, 19. avgusta 1992 ob 7.15 zjutraj

